

IHRA-definitie

De **IHRA werkdefinitie van antisemitisme**, kortweg de **IHRA-definitie**, is een definitie van antisemitisme die in 2016 is aangenomen door de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). Zij is bedoeld als hulpmiddel voor het vaststellen van antisemitische voorvallen ten behoeve van de monitoring (het bijhouden van het aantal voorvallen) en als leidraad voor het onderwijzen van medewerkers van autoriteiten op het gebied van handhaving, wetgeving en rechtspraak. De werkdefinitie is uitdrukkelijk gepresenteerd als wettelijk niet-bindend.

De definitie is aangenomen door de ruim 30 bij de IHRA aangesloten landen en ook door het Europees Parlement. Zij is erg omstreden vanwege de vage en onnauwkeurige formulering en vooral ook vanwege de Israël-gerelateerde voorbeelden die bij de definitie zijn gevoegd.

Achtergrond

In de periode vanaf 2000 werd in Europa een flinke stijging geconstateerd van het aantal gemelde aan antisemitisme toegeschreven voorvallen. Opvallend was dat er een verband leek te bestaan met het oploeiende geweld in de door Israël bezette Palestijnse gebieden tijdens de Tweede Intifada (al-Aqsa Intifada), dat volgde op het mislukken van het Oslo-vredesproces.^[1] Zo'n verband werd later ook gevonden bij de grote militaire aanvallen van Israël op Gaza.^{[2][3]} Na Operation Cast Lead sprak de ADL in 2009 van een globale pandemie van antisemitisme.^[4] Terwijl de Tweede Intifada in volle gang was vonden op 11 september 2001 de aanslagen in de VS (Nine-eleven) plaats. Deze werden gezien als oorzaak van een opleving van discriminatie van moslims, maar ook van antisemitisme.^[5]

Roep om een definitie

In mei 2002 publiceerde het European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC) een rapport over stijgende islamofobie in de EU sinds Nine-eleven, waaruit bleek dat islamitische en andere etnische groepen, zoals asielzoekers, sinds 11 september veelvuldig doelwit van vijandigheid waren geworden. Slechts twee van vijf rapporten werden gepubliceerd.^[6]

Op 5 december 2002 vond een Ronde-tafel-bijeenkomst plaats over antisemitisme, waar ook uitgebreid de kwestie over definiëring aan de orde kwam, waarover grote verdeeldheid bleek te bestaan.^[7] In februari 2003 verscheen een soortgelijk rapport over antisemitisme in de EU als het eerdere over islamofobie, namens het EUMC geschreven door het 'Center for Research on Anti-Semitism' in Berlijn. In dit overzicht van landelijke rapportages ('Synthesis Report') adviseerden de auteurs vanwege de controversiële kwestie van 'kritiek op Israël' om in het vervolg een neutrale definitie van *Helen Fein* te gebruiken.^[8] Met deze definitie wilde men het gemakkelijker maken om een onderscheid te maken tussen kritiek op Israël en antisemitisme, waarvan sprake is zodra Joden als collectieve groep worden aangesproken. Het rapport bleek ook al deels te zijn besproken tijdens de Ronde tafel in 2002, waaraan beide auteurs hadden deelgenomen.^[9]

Het rapport werd echter niet gepubliceerd. Joodse vertegenwoordigers beschuldigden het EUMC ervan het te censureren omdat hierin speciaal moslims en pro-Palestijnse groepen voor anti-joods geweld verantwoordelijk worden gemaakt. De EUMC zou volgens hen bang zijn geweest voor boze reacties uit de moslimwereld. Joodse organisaties noemden de bestuurders daarop *zelf* antisemitisch.^[10] De Israëlische premier Ariel Sharon noemde de EU inherent antisemitisch.^[11]

Het EUMC verdedigde het niet publiceren op grond van magere kwaliteit en gebrek aan empirisch bewijs.^[5] Het vond de door het Berlijnse onderzoekscentrum gebruikte methodes gebrekkig en de bevindingen partijdig, omdat vijandigheden jegens Israël er ten onrechte in waren opgenomen als zijnde antisemitisch. Ook de nadruk op islamitische en pro-Palestijnse daders werd als reden opgegeven. Ook werd de bestempeling van linkse en anti-globalistische groepen als antisemitisch door het EUMC bekritiseerd.^[12] In een persbericht verklaarde het EUMC, dat deze niet het recht heeft gehele gemeenschappen te stigmatiseren op basis van racistische handelingen van individuen.^[9]

Het 'European Jewish Congress' (EJC) en het Europees parlementslid Daniel Cohn-Bendit lekten het rapport gelijktijdig naar de pers. Gedreigd werd de Europese financiering van het EUMC stop te zetten.^[5] Het EUMC publiceerde in maart 2004 een nieuw rapport over een langere periode.^[13] Hierin werd verklaard dat het oorspronkelijke rapport onder andere niet gepubliceerd was omdat het een te korte periode besloeg en vanwege de niet-representatieve (hoge) cijfers over april 2002 (met de massale aanval op Jenin en de Israëlische bezetting van Palestijnse steden) en daardoor te veel afweek van de daaropvolgende maanden.^[14] De rapportages uit het oorspronkelijke rapport werden verwerkt in het 2004-rapport. In dit eerste rapport over "manifestaties van antisemitisme" werden verschillende definities afgewogen, zonder daarbij een keuze te maken en werd het begrip 'nieuw antisemitisme' geïntroduceerd.

Oorsprong

Het EUMC vroeg om een uniforme definitie van antisemitisme, om een uniforme rapportage van voorvallen en de bestrijding ervan in de verschillende landen mogelijk te maken.^[1] Een coalitie van joodse organisaties onder aanvoering van het *American Jewish Committee* (AJC) ontwierp een 'niet-wettelijk-bindende werkdefinitie van antisemitisme'.^{[15][16]} Het EUMC werd in 2009 opgevolgd door de *EU Agency for Fundamental Rights* (FRA). Dit agentschap ontwikkelde de definitie niet verder, maar liet de toepassing over aan de individuele groepen van slachtoffers.

In 2016 nam de *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA), bestaande uit de meeste Europese landen, evenals de VS en Israël, een licht gewijzigde versie van de werkdefinitie aan onder de naam 'IHRA werkdefinitie van antisemitisme'.^[17] Hij is aangenomen door zo'n 30 landen die lid zijn van de IHRA, waaronder Nederland en België.^[18] In Nederland werd de definitie in 2018 aangenomen door de Tweede Kamer naar aanleiding van een motie door Kees van der Staaij (SGP).^[19] In België nam de Senaat een resolutie aan, op basis van een initiatief van Jean-Jacques De Gucht (Open Vld).^[20]

De werkdefinitie vervangt de versie uit 2005 die werd gepubliceerd door het *Europees Bureau voor de grondrechten*. De tekst uit 2018 is in het Engels gelijk aan de oorspronkelijke versie; de Nederlandse vertaling is iets gewijzigd.^[21] Aansluitend bij de tekst worden 11 "hedendaagse voorbeelden van antisemitisme" beschreven, waarvan ruim de helft een relatie heeft met de staat Israël. De aanvullende voorbeelden zijn in alle taalversies licht gewijzigd, terwijl de eerst apart vermelde Israël-gerelateerde voorbeelden in de huidige versie met de overige voorbeelden zijn samengevoegd.^[22] De voorbeelden dienen alleen ter verduidelijking; zij maken zelf geen deel uit van de definitie.

Tekst van de IHRA-definitie

Vertaald luidt deze werkdefinitie als volgt:^[23]

Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden die tot uiting kan komen als een gevoel van haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht tegen Joodse of niet-Joodse personen en/of hun eigendom en tegen instellingen en religieuze voorzieningen van de Joodse gemeenschap.

Aan de definitie zijn een aantal voorbeelden toegevoegd.^[18] Antisemitisme uit zich bijvoorbeeld door beschuldigingen richting Joden dat zij samenspannen om de mensheid schade toe te brengen. Holocaustontkenning wordt ook als een vorm van antisemitisme genoemd. Joden ervan beschuldigen dat zij een grotere loyaliteit zouden hebben voor Israël dan voor hun eigen natie, is ook een voorbeeld van hedendaags antisemitisme. Kritiek op de staat Israël die gelijksoortig is aan kritiek tegen andere staten wordt volgens de tekst niet beoordeeld als antisemitisch. Een bewering dat de staat Israël op racisme is gebaseerd, wordt in de lijst van voorbeelden wel gezien als een antisemitische uiting.^[18]

Status van de definitie

Het wordt een 'niet-bindende werkdefinitie' of ook wel "non-legally binding working definition" genoemd,^[18] omdat hij is ontworpen als adviserend hulpmiddel om te bepalen of voorvallen in rapportages wel of niet als antisemitisch moeten worden geregistreerd. Deze rapportages dienen om bij te houden in hoeverre antisemitisme in de maatschappij voorkomt. De definitie is ook bedoeld voor training van wetshandhavers en voorlichters.^[15] De definitie is dus niet bedoeld om te worden gebruikt als algemene of wettelijke definitie.^{[24][25]}

Een uiting of handeling die overeenkomt met een van de voorbeelden betekent niet per se dat er sprake is van antisemitisme; dit is afhankelijk van de context. De strafbaarheid wordt in Nederland uitsluitend beoordeeld aan de hand van wet en jurisprudentie. De IHRA-definitie heeft daar bij justitie en openbaar ministerie geen invloed op. Het is alleen een interne werkdefinitie. De voorbeelden worden door de regering niet als integraal onderdeel van de IHRA-definitie beschouwd.^[25] Aangezien de werkdefinitie ook niet bedoeld is om in de wetgeving op te nemen, is onduidelijk wat het belang is van het officieel aannemen ervan door regeringen en parlementen.

Omstreden definitie

De IHRA-definitie is zeer controversieel en heeft ook tot grote verdeeldheid geleid binnen de joodse gemeenschap.^[26] Voorstanders van de IHRA-definitie vinden dat het een goed hulpmiddel is om vast te stellen of voorvallen waarbij Joden zijn betrokken een antisemitische achtergrond hebben en dat hij nodig is om het aantal voorvallen bij te houden in de strijd tegen antisemitisme. De definitie zou als handleiding moeten dienen voor maatschappelijke monitors en autoriteiten die antisemitisme bestrijden.^{[24][16]}

De definitie wordt echter sterk bekritiseerd vanwege de vage en onnauwkeurige formulering, waardoor het feitelijk geen echte definitie is en je hiermee van alles als antisemitisch kunt bestempelen.^{[27][28]} Door de brede en open formulering van de definitie en de toevoeging van een aantal voorbeelden over Israël kan deze volgens critici, waaronder ook joden en joodse organisaties, gebruikt worden om legitieme kritiek op Israël te onderdrukken.^{[29][30]}

Voorstanders van de definitie vinden dat de boven de tekst van de voorbeelden geplaatste toevoeging over kritiek op Israël als gewone staat^[31] – die niet in de definitie zelf is opgenomen – voldoende is om de vrijheid van meningsuiting en vergadering te waarborgen. Tegenstanders zeggen dat de tekst – die tussen tegenovergestelde toevoegingen is weggemoffeld – niet duidelijk en onvoldoende is, zoals in de praktijk ook blijkt. Er wordt door Israël-aanhangers regelmatig misbruik van gemaakt.^[32] Bij de oorspronkelijke versie, in iets simpeler bewoording,^[31] stond de disclaimer nog apart en duidelijk, direct onder de voorbeelden vermeld.^{[21][22]}

Van alle voorbeelden vindt het joodse AJC die over Israël de nuttigste en meest controversiële.^[15] Vanwege de Israël-gerelateerde voorbeelden menen critici juist dat voorstanders van de definitie deze voornamelijk promoten om deze te kunnen gebruiken voor het criminaliseren van kritiek op Israël en zionisme en de BDS-beweging.^{[33][30]}

Door de lastig te interpreteren tekst en de verbinding met de Israëlische politiek is de definitie volgens tegenstanders ook onbruikbaar voor het identificeren van echte antisemitische voorvallen, omdat veel voorvallen ten onrechte als antisemitisch worden bestempeld. Daardoor is het eerder een obstakel bij de strijd tegen antisemitisme dan een hulpmiddel.^{[27][33]}

Ook in de Nederlandse politiek is er wegens de Israël-voorbeelden al jarenlang veel gedoe over de toepassing van de definitie. Terwijl de pro-Israël-lobby en de rechtse partijen er alles aan doen om deze officieel te laten toepassen,^[34] is de pro-Palestijnse lobby er fel tegen en voeren de linksere partijen GroenLinks en PvdA hierover een zwalkend beleid.^{[35][36]}

Verwijzing naar antizionisme

Antizionisme wordt in de definitie niet specifiek genoemd, maar wordt door Israël-aanhangers in verband gebracht met het voorbeeld over 'het joodse recht op zelfbeschikking' en 'beweringen over racistische bedoelingen van Israël'. Net zoals door de Israëlische minister Abba Eban in 1973^[37] wordt door de Israël-lobby antizionisme eenvoudig gelijk gesteld met ontkenning van het recht op een joodse staat en antisemitisme, ondergebracht in de term 'nieuw antisemitisme'. Volgens deze visie wordt alle Joden collectief dit recht ontzegd en is het daarom inherent antisemitisch. De redenering is, dat volgens het principe van zelfbeschikking voor naties, het 'Joodse volk' recht heeft op een eigen staat, zoals ieder ander volk. Maar het idee van het Joodse volk als natie is onder Joden sinds het begin van het zionisme omstreden geweest. Het zionisme veranderde het Joodse volk in de Joodse natie.^[38]

Ook de BDS-beweging wordt beschuldigd van 'nieuw antisemitisme', vanwege diens oproep tot erkenning van het recht op terugkeer van de tijdens de Nakba verdreven Palestijnen en omdat het volgens de definitie van de Israël-lobby Joden het recht op zelfbeschikking zou ontzeggen.^[39] De beweging zelf wijst zulke beschuldigingen van de hand en zegt tegen alle racisme, inclusief antisemitisme te zijn.^[40]

De stelling dat antizionisme antisemitisch is omdat het zelfbeschikkingsrecht wordt afgewezen berust volgens Brian Klug op een cirkelredenering. Dat is alleen waar wanneer je het uitgangspunt van het zionisme reeds geaccepteerd hebt.^[38] Een visie die daar tegenover staat is, dat individuele Joden reeds hun recht op zelfbeschikking zien vervuld in het land waarin zij wonen. Deze opvatting is strijdig met de Israël-voorbeelden in de IHRA-definitie.

Het argument dat afwijzing van een joodse staat antisemitisch is omdat hiermee een dubbele standaard wordt gehanteerd zou niet kloppen. Veel volkeren, zoals de Basken, de Tibetanen en de Schotten hebben ook geen eigen onafhankelijke staat. De Joden zijn daarin dus niet uniek. Integratie van etnische groepen in hun huidige land kan beter zijn dan de stichting van een staat voor een enkele etnische groep.^[41]

Orthodox-joodse bewegingen zoals Satmar zijn vanuit hun joodse geloof überhaupt tegen joodse zelfbeschikking middels een eigen staat en zijn dus ook antizionistisch. Zij maken daarom bezwaar tegen de IHRA-definitie, die dit impliciet als antisemitisch definieert. Volgens hun uitleg van het joodse geloof horen Joden in de diaspora te leven tot aan de komst van de Messias.^{[42][39]} Meer seculiere Joodse groepen als Jewish Voice for Peace wijzen een joodse staat met ongelijke rechten voor de Palestijnen niet zozeer af uit religieuze, maar uit anti-racistische overwegingen en steunen daarom de BDS-beweging.

Tegenstanders hebben vaak gepoogd het antizionisme in diskrediet te brengen door het 'nieuw antisemitisme' of versluierd antisemitisme te noemen en te beweren dat antizionisten antisemitisme verbergen achter het masker van antizionisme. Brian Klug wijst er echter op dat het concept van gemaskeerd antisemitisme is gebaseerd op een drogredenering:

Bij sommige antizionisten *kan* achter antizionisme antisemitisme zijn verborgen, maar dan is dat op zichzelf niet antisemitisch. Antizionisme kan immers niet tegelijkertijd antisemitisch zijn *en* een masker om zich daarachter te verschuilen. Als antizionisme zou worden gebruikt als een masker voor antisemitisme, betekent

dat automatisch dat antizionisme *niet* antisemitisch is, want anders zou het geen masker zijn. Het masker zou dan zelf antisemitisch zijn en de antisemiet een wolf in wolfskleren. Zou er werkelijk verborgen antisemitisme zijn dan moeten we niet kijken naar het antizionisme, maar naar andere bewijzen volgens de klassieke criteria.^[43]

Brian Klug stelt daarop de volgende criteria voor evaluatie voor:

“Hiermee wordt niet beoogd te ontkennen, dat hedendaags antisemitisme de vorm aan kan nemen van vijandschap tegenover zionisme en Israël. Maar hoe herkennen we het verschil, of dit het geval is of niet? Vanuit het gebruik van de antisemitische figuur van ‘de Jood’ als lakmoesproef, kunnen we de volgende criteria afleiden. Telkens als een tekst of beeld (zoals een toespraak, artikel of spotprent) deze figuur projecteert (a) op Israël omwille van het feit, dat Israël een Joodse staat is, of (b) op het zionisme omwille van het feit, dat het zionisme een Joodse beweging is, of (c) op joden, individueel of collectief, omdat zij in verband worden gebracht met hetzij Israël of het zionisme, dan is dit antisemitisch.”^[44]

Alternatieven

Tegemoetkomend aan de bezwaren tegen de IHRA-definitie hebben pro-Joodse groepen alternatieve verklaringen gepubliceerd:

- Nexus Document in 2019, getiteld "Understanding Antisemitism at its Nexus with Israel and Zionism",^[45]
- Verklaring van Jerusalem over Antisemitisme in 2021.

Bronnen, noten en/of referenties

1. *Summary overview of the situation in the European Union 2001-2005.* (https://www.osservatorioantisemitismo.it/wp-content/uploads/2013/03/Antisemitism_Overview.pdf) (pdf), EUMC, dec 2006. Zie laatste pag. over de definitie. Gearchiveerd (https://web.archive.org/web/20221225135841/https://www.osservatorioantisemitismo.it/wp-content/uploads/2013/03/Antisemitism_Overview.pdf) op 25 december 2022.
2. *CIDI: meer antisemitische incidenten.* (<https://nos.nl/artikel/2028062-cidi-meer-antisemitische-incidenten.html>) NOS, 1 april 2015. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20210125052759/https://nos.nl/artikel/2028062-cidi-meer-antisemitische-incidenten.html>) op 25 januari 2021.
3. *Anti-Semitism Rises in Europe Amid Israel-Gaza Conflict.* (<https://www.nytimes.com/2014/08/02/world/europe/anger-in-europe-over-the-israeli-gaza-conflict-reverberates-as-anti-semitism.html>) NYT, 1 aug 2014
4. *Anti-Semitism: Combating a Global Pandemic.* (<https://www.adl.org/news/op-ed/anti-semitism-combating-a-global-pandemic>) ADL, 22 feb 2009. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20210403071001/https://www.adl.org/news/op-ed/anti-semitism-combating-a-global-pandemic>) op 3 april 2021.
5. *EU's Anti-Semitism Study Dogged by Controversy.* (<https://www.dw.com/en/eus-anti-semitism-study-dogged-by-controversy/a-1049627>) Deutsche Welle, 4 dec 2003. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20220111141721/https://www.dw.com/en/eus-anti-semitism-study-dogged-by-controversy/a-1049627>) op 11 januari 2022.
6. *Summary Report on Islamophobia in the EU after 11 September 2001.* (https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/199-Synthesis-report_en.pdf) (pdf), EUMC, mei 2002. Gearchiveerd (https://web.archive.org/web/20230608181954/https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/199-Synthesis-report_en.pdf) op 8 juni 2023.
7. *Manifestations of Anti-Semitism in Europe.* (https://web.archive.org/web/20060717225336if_/http://eumc.europa.eu/eumc/material/pub/RT3/Report-RT3-en.pdf) (pdf), p. 5-50, EUMC, 5 dec 2002. Via (https://web.archive.org/web/20060717215940/http://eumc.europa.eu/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=3fb38ad3e22bb&contentid=3fe07232b15e9)

8. *Manifestations of anti-Semitism in the European Union* (<https://archive.jpr.org.uk/download?id=5183>), First Semester 2002 — Synthesis Report, Draft 20 February 2003, p. 18. via (<https://archive.jpr.org.uk/object-703>) (pdf)
 "Anti-Semitism is "a persisting latent structure of hostile beliefs towards Jews as a collective manifested in individuals as attitudes, and in culture as myth, ideology, folklore and imagery, and in actions – social or legal discrimination, political mobilisation against the Jews, and collective or state violence – which results in and/or is designed to distance, displace, or destroy Jews as Jews."
 "With the help of the above definition the distinction between anti-Semitism and criticism of Israeli government policy can be made in an easier way."
9. *EU-anti-racismeorgaan wijst beschuldiging ... van de hand.* (https://web.archive.org/web/20060717221231if_/http://eumc.europa.eu/eumc/material/pub/FT/MR-AntiSemitism-NL.pdf) (pdf), EUMC, 26 nov 2003. Via (https://web.archive.org/web/20060717215119if_/http://www.eumc.europa.eu/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=3e5e2e2cb8373&contentid=3fcc65cd27564)
10. *Anti-Semitism 'on rise in Europe'.* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3586543.stm>) BBC, 31 maart 2004. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230413164813/http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3586543.stm>) op 13 april 2023.
11. *Israel Slams European Anti-Semitism.* (<https://www.dw.com/en/israel-slams-european-anti-semitism/a-1041583>) DW, 25 nov 2003. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20221023140053/https://www.dw.com/en/israel-slams-european-anti-semitism/a-1041583>) op 23 oktober 2022.
12. *Controversy over EUMC anti-Semitism report.* (<https://web.archive.org/web/20091014215235/https://irr.org.uk/cgi-bin/news/open.pl?id=5897>) Institute of Race Relations, 28 nov 2003 (archieef)
13. *Manifestations of Antisemitism in the EU 2002 – 2003.* (http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_upload_s/184-AS-Main-report.pdf) (pdf), EUMC, maart 2004. Gearchiveerd (https://web.archive.org/web/20230617191521/http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/184-AS-Main-report.pdf) op 17 juni 2023.
14. EUMC-rapport 2004, p. 25. Zie ook noot 1 op p. 10:
 "The decision to institute a special focus on antisemitism was made in 2002. Shortly after the NFPs were asked to produce material for a second, more ambitious report a number of national newspapers erroneously ran a story that the EUMC had decided to "suppress" the first report for reasons of "political correctness"."
15. *The working definition of antisemitism* (<https://www.ajc.org/media/the-working-definition-of-antisemitism-pdf>) (pdf), p. 2-4., AJC, versie februari 2021.
 "American Jewish Committee (AJC) and other experts in the Jewish community stepped in. Working closely with the leadership of the EUMC, they drafted a comprehensive definition of anti-Semitism, including clear examples of the various forms it could take."
 "The most useful—and for some the most controversial—of the examples provided in the definition are those related to the State of Israel. [...] It is a "non-legally binding" definition intended to guide and educate. It is not a means to squelch debate or free speech, and those who misuse it in this way should be opposed. [...] The Working Definition of Anti-Semitism is being utilized by various government and non-government agencies to train police, prosecutors, and judges and to inform civil society monitors and educators. "
16. *AJC Disappointed by OSCE Failure to Adopt Antisemitism Definition* (<https://www.ajc.org/news/ajc-disappointed-by-osce-failure-to-adopt-antisemitism-definition>). AJC, 9 dec 2016.
 "AJC, the global Jewish advocacy organization, was instrumental in developing the definition [...] The definition is an educational tool and guide for civil society monitors and government authorities to help them better understand the problem and how to combat it." Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230509120046/https://www.ajc.org/news/ajc-disappointed-by-osce-failure-to-adopt-antisemitism-definition>) op 9 mei 2023.
17. *Adoption of a Working Definition of Antisemitism* (https://holocaustremembrance.com/sites/default/files/working_definition_antisemitism_fact_sheet.pdf) (pdf)^[dode link]. IHRA Fact Sheet, 31 mei 2016
18. *About the IHRA working definition of antisemitism* (<https://www.holocaustremembrance.com/node/196>). IHRA, Engelse tekst + landen. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20220126111603/https://www.holocaustremembrance.com/node/196>) op 26 januari 2022.
19. Motie van het lid Van der Staaij over het hanteren van de IHRA-definitie voor antisemitisme (<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail/2018Z22018/2018D56273>). www.tweedekamer.nl. Geraadpleegd op 7 maart 2021.
20. (fr) Fiche du dossier (<https://www.senate.be/www/?Mlval=/dossier&LEG=6&NR=437&LANG=fr>). www.senate.be. Geraadpleegd op 7 maart 2021.
21. EUMC werkdefinitie van antisemitisme uit 2005 (<https://web.archive.org/web/20180918221845/https://european-forum-on-antisemitism.org/definition-of-antisemitism/nederlands-dutch>) (Nederlands)

22. Engelse EUMC-tekst uit 2005 (<https://web.archive.org/web/20210117103152/https://www.bod.org.uk/wp-content/uploads/2016/10/AS-WorkingDefinition-EUMC.pdf>) (pdf)
23. Nederlandse vertaling uit 2016 (<https://ep-wgas.eu/ihra-definition/dutch/>). Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230531163102/https://ep-wgas.eu/ihra-definition/dutch/>) op 31 mei 2023.
24. *About the IHRA Working Definition of Antisemitism* (<https://www.adl.org/resources/backgrounders/about-the-ihra-working-definition-of-antisemitism>). ADL (feb 2021 bekeken).
"The IHRA Definition is an important tool for education and guidance on antisemitism. ... The definition should not be viewed as a substitute or replacement for existing laws. It is not a "charging authority."". Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20221208005130/https://www.adl.org/resources/backgrounders/about-the-ihra-working-definition-of-antisemitism>) op 8 december 2022.
25. *De status en rol van de IHRA-definitie bij de strafrechtelijke beoordeling of uitlatingen discriminatoir zijn* (<https://www.openkamer.org/kamervraag/2020Z13985/>). Kamervraag 2020Z13985 (vragen 1 en 4, 6, 9, 2), juli/aug 2020. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20210802182047/https://www.openkamer.org/kamervraag/2020Z13985/>) op 2 augustus 2021.
26. *Thirty-nine words about antisemitism are splitting the Jewish community* (<https://forward.com/news/462859/ihra-definition-conference-of-presidents-opposition-antisemitism/>). Arno Rosenfeld, The Forward, 26 jan 2021. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230608180645/https://forward.com/news/462859/ihra-definition-conference-of-presidents-opposition-antisemitism/>) op 8 juni 2023.
27. *IHRA-definitie, waarom Nederland hem niet moet overnemen* (<https://web.archive.org/web/20210414150159/https://www.eajg.nl/node/1072>). *Een Ander Joods Geluid*, 12 sep 2018
28. *"That's not a definition!" Once more on the IHRA...* (<https://www.jewishvoiceforlabour.org.uk/article/thats-not-a-definition-once-more-on-the-ihra/>) Dave Bradney, JVL, 2 sep 2020. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20220516080214/https://www.jewishvoiceforlabour.org.uk/article/thats-not-a-definition-once-more-on-the-ihra/>) op 16 mei 2022.
29. *How should antisemitism be defined? A reply to Peter Wertheim* (<https://www.abc.net.au/religion/how-should-antisemitism-be-defined/12999818>). Peter Slezak, ABC, 18 dec 2020. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20211203111741/https://www.abc.net.au/religion/how-should-antisemitism-be-defined/12999818>) op 3 december 2021.
30. *APN Letter to CoP Regarding the IHRA Working Definition of Antisemitism* (<https://peacenow.org/entry.php?id=37124>). Americans for Peace Now, 4 dec 2020. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230608162534/https://peacenow.org/entry.php?id=37124>) op 8 juni 2023.
31. "Let wel: een kritische houding tegenover Israël die vergelijkbaar is met de kritiek die wordt geuit tegen gelijk welke andere staat, is niet als antisemitisch te bestempelen." De oorspronkelijke tekst uit 2005 luidde:
"Echter, kritiek op Israel die vergelijkbaar is met kritiek tegen een ander land kan niet worden beschouwd als antisemitisch." De Engelse tekst bleef gelijk: "However, criticism of Israel similar to that leveled against any other country cannot be regarded as antisemitic."
32. *Isn't having a definition (even a bad definition) better than having no definition?* (<https://www.ucl.ac.uk/uc/campaigns/faqs-16-questions-ucl-and-ihra-definition-anti-semitism#q12>) in: *FAQs: 16 questions on UCL and the IHRA defiantisemitisch IHRA-definitienition of anti-semitism*. University College London, feb 2021.
"There is now ample evidence across the world, where the IHRA has been adopted, of its significant and worrying misuse. [...] (13) ... But unlike those claiming that the IHRA definition is necessary to address anti-semitism on campus ... the Working Group have provided clear examples of how the definition has in fact been used as a tool to attack free speech and produce free-speech-chilling campaigns on UK campuses."
33. *How Not to Fight Antisemitism: IHRA-WDA Report* (<https://www.ijvcanada.org/how-not-to-fight-antisemitism-ihra-wda-report/>). IJV Canada, 1 mei 2019
"Ultimately, the IHRA-WDA is a poor definition of antisemitism. The primary goal of those promoting it — and we fear its actual effect if it is adopted — is to ban or criminalize criticism of both Israel and Zionism, along with support for Palestinian rights.". Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230402113232/https://www.ijvcanada.org/how-not-to-fight-antisemitism-ihra-wda-report/>) op 2 april 2023.
34. *Tweede Kamer steunt IHRA-definitie antisemitisme* (<https://www.cidi.nl/tweede-kamer-steunt-ihra-definitie-antisemitisme/>). CIDI, 27 nov 2018. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230330011224/https://www.cidi.nl/tweede-kamer-steunt-ihra-definitie-antisemitisme/>) op 30 maart 2023.
35. *GroenLinks staakt verzet tegen omstreden IHRA-definitie van antisemitisme* (<https://rightsforum.org/nieuws/groenlinks-staakt-verzet-tegen-omstreden-ihra-definitie-van-antisemitisme/>). The Rights Forum, 4 feb 2021. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20220128020326/https://rightsforum.org/nieuws/groenlinks-staakt-verzet-tegen-omstreden-ihra-definitie-van-antisemitisme/>) op 28 januari 2022.

36. *PvdA-congres doet IHRA-definitie in de ban* (<https://jonet.nl/pvda-congres-doet-ihra-definitie-in-de-ban/>). Jonet, 10 maart 2020. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230327152405/https://jonet.nl/pvda-congres-doet-ihra-definitie-in-de-ban/>) op 27 maart 2023.
37. *Antisemitisms in the Twenty-First Century* (https://books.google.com/books?id=Qz_EDwAAQBAJ&prints ec=frontcover), p. 261. Lars Dencik in: *Antisemitism in the North*, 2019.
 "[R]ecently we have witnessed the rise of the new left which identifies Israel with the establishment, with acquisition, with smug satisfaction, with, in fact, all the basic enemies ... Let there be no mistake: the new left is the author and the progenitor of the new anti-Semitism. One of the chief tasks of any dialogue with the Gentile world is to prove that the distinction between anti-Semitism and anti-Zionism is not a distinction at all. Anti-Zionism is merely the new anti-Semitism. ...
 The new anti-Semitism says that the right to establish and maintain an independent national sovereign state is the prerogative of all nations, so long as they happen not to be Jewish.". Gearchiveerd (https://web.archive.org/web/20230806112231/https://books.google.com/books?id=Qz_EDwAAQBAJ&printsec=frontcover) op 6 augustus 2023.
38. *The Myth of the New Anti-Semitism*. (<https://web.archive.org/web/20190925163836/https://www.thenation.com/article/myth-new-anti-semitism/>) Brian Klug, *The Nation*, 15 jan 2004.
 "It goes like this: "Given the principle of self-determination for nations, the Jewish people have a right to their own state, like everyone else. To deny that right, especially if this means singling Jews out, is anti-Semitic." This argument assumes that Jews, or the Jewish people, constitute a nation in the relevant sense, the sense in which the principle of self-determination applies. But this question is no less a burning issue today—not least for Jews themselves—than it was in 1917, when the Conjoint Committee disputed it. (It has been disputed from the beginning of political Zionism in the late nineteenth century down to the present day.)"
39. *Israel and Anti-Semitism* (<https://www.myjewishlearning.com/article/israel-and-anti-semitism/>) My Jewish Learning (maart 2021 bekeken)
 "The notion that fierce criticism of Israel, even criticism that attacks the legitimacy of the state, is essentially anti-Semitic is a controversial one, and many reject it vehemently — Jews and Jewish groups among them.". Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230329021505/https://www.myjewishlearning.com/article/israel-and-anti-semitism/>) op 29 maart 2023.
40. *BDS condemns antisemitic, fascist forces in Germany and worldwide* (<https://bdsmovement.net/news/bds-condemns-antisemitic-fascist-forces-germany-and-worldwide>). BDS movement, 14 aug 2019.
 Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230610111547/https://bdsmovement.net/news/bds-condemns-antisemitic-fascist-forces-germany-and-worldwide>) op 10 juni 2023.
41. *Debunking the myth that anti-Zionism is antisemitic* (<https://www.theguardian.com/news/2019/mar/07/debunking-myth-that-anti-zionism-is-antisemitic>) Peter Beinart, *The Guardian*, 7 maart 2019. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20230713203455/https://www.theguardian.com/news/2019/mar/07/debunking-myth-that-anti-zionism-is-antisemitic>) op 13 juli 2023.
42. *Is anti-Zionism the same as anti-Semitism?* (<https://www.truetorahjews.org/qanda/definition>) Thora Jews, 30 okt 2008. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20221204025356/https://www.truetorahjews.org/qanda/definition>) op 4 december 2022.
43. *Brian Klug defines anti-Semitism* (<https://web.archive.org/web/20070927143329/http://www.catalystmagazine.org.uk/Default.aspx?LocID=0hgnew0bv.RefLocID=0hg01b00100600f009.Lang-EN.htm>) Catalyst Magazine, 17 maart 2006 (archieff).
 "if anti-Zionism can function as a *mask*, this implies that, in and of itself, it is not anti-Semitic; a mask that looks like what it is masking is no mask. (That would be like a wolf in wolf's clothing.)"
44. *"This is not to deny that contemporary anti-Semitism can take the form of hostility to Zionism and Israel. But how do we tell when it does and when it does not? Using the anti-Semitic figure of 'the Jew' as a benchmark, we can derive the following criteria. Whenever a text or image (such as a speech, article or cartoon) projects this figure (a) onto Israel for the reason that Israel is a Jewish state, or (b) onto Zionism for the reason that Zionism is a Jewish movement, or (c) onto Jews, individually or collectively, in association with either Israel or Zionism, then it is anti-Semitic. It would help if these criteria were clarified, formalised and consistently applied by monitoring bodies and other agencies when evaluating an anti-Zionist or anti-Israeli text."* (<https://web.archive.org/web/20070927143329/http://www.catalystmagazine.org.uk/Default.aspx?LocID=0hgnew0bv.RefLocID=0hg01b00100600f009.Lang-EN.htm>)
45. *(en) The Nexus Document. Understanding Antisemitism At Its Nexus With Israel And Zionism* (<https://israelandantisemitism.com/the-nexus-document/>). Nexus Task Force. Gearchiveerd (<https://web.archive.org/web/20210316013120/https://israelandantisemitism.com/the-nexus-document/>) op 16 maart 2021. Geraadpleegd op 9 januari 2024.

Overgenomen van "<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=IHRA-definitie&oldid=66813623>"

■